

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΘΑΟΣ ΚΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
"Εκαστόν φύλλον τιμάται
λεπτόν 20

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΑΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΗΡΥΧΤΕΑ
Εσωτερικού δρ. 10.—'Εξωτερικού φρ. χρ. 12.—Ρωσ. ρούβλ. 5.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΩΡΕΑΝ

οὐδενὶ ἀπολύτως ἀποστέλλεται ἡ Ἑβδομάς ἐκτός τῶν κ. κ. συναρῶν αὐτῆς. Ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ γνωστοποίησις αὐτῆς πρὸς ἄρσιν πάσης παρεξηγήσεως ἢ δικαιολογίας κατὰ τὴν παρουσίαν ἀποδείξεων τινῶν πληρωαῖς.

Πᾶσα συνδρομὴ θεωρεῖται παρατεινομένη καὶ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἂν μὴ ἐπιστραφῇ τὸ πρῶτον μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς φύλλον.

Ἡ διαχείρισις ὅμως ἔλαβεν ἐντολήν, ὅπως προβαίη αὐτοβούλως εἰς τὴν διακοπὴν τῶν ἀποστολῶν, ἂν οἱ ὀφείλοντες δὲν συμμορφῶνται εἰς τὰς περὶ ἀποτίσεως ὀφειλομένων προσκλήσεις τῆς, καὶ ἐπιδιώκῃ ὡς ἐπείγουσαν τὴν ἀπαίτησιν αὐτῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἐντυπώσεις ἐκ Ρώμης, ὑπὸ Καλλιόπης Κεχαγιά.
- Ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὑπὸ Ἰωάννου Μοσχάκη.
- Φιλελληνικὴ Πανακοθήκη. Γνωμαί περὶ αὐτῆς.
- Κορηθίος Φέλτων. Φιλελληνικὴ Πανακοθήκη, ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
- Τὸ Ἀτίμητο Μαργαριτάρι. Ποίημα Δ. Κόκκου.
- Τὸ Ἄστρον τοῦ Μερουάν. Ἀραβικὴ διήγησις Ἀδδὸν δὲ Παθ. Μετάφρασις ἐκ τῆς Καστιλιανῆς, ὑπὸ Ν. Γ. Μαυράκη.
- Ἐκείνη (ἥτις πρέπει νὰ σπακοῦηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικῆ, ὑπὸ Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
- Ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει: Ρεμβασμός. Κατὰ τὸν André Lemoyne, ὑπὸ Ἰω. Α. Ζυγομαλά.
- Ψηφιδωτῶν.
- Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγγύρια—Ἐξωτερικά—Ἀρχαιολογία—Φιλολογία—Καλλιτεχνία.
- Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα. Περίεργα. Ποικίλα.
- Ἰδιαιτέρα Γράμματα.
- Νέα Βιβλία.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΡΩΜΗΣ

(Ἀναγνωσθεῖσαι ἐν τῷ Φιλ. Συλλόγῳ «Παρασάβῳ»)

"Ὅστις ἐπισκέφθη μνημεῖα καὶ εἰρεῖνια ἀρχαίων πόλεων, δύναται νὰ ἐνοήσῃ τὸ μυστηριώδες αἰσθημα, ὅπερ κατάλαμβάνει τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπισκέπτου, ὅταν πρῶτον πάει ἕδαφος ἱστορικόν, ἐφ' οὗ διεδραμάτισθη ἡ τύχη ἔθνων καὶ λαῶν! Ὁ δαιμόντων εἰρεπίων δεσμεύων τὴν ψυχὴν, ἀπόλυτος γίνεται κύριος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ζεναγούμενου. Συγκινήσις, δάκρυα, θαυμασμός, συνδρομὴ καὶ συγκρούσις ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, πυκνῶς ἐπιβαλλόμενα προκαλοῦσι φόβον, σεβασμὸν καὶ πόθον τοῦ εἰδέσθαι. Ὁ δὲ ἐπισκέπτης δὲν εἶναι τοῦ λοιποῦ κύριος ἑαυτοῦ· πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν σκυθρωπὸν αὐτὸν καὶ μυστηριώδη ὁδηγὸν ἐν σιγῇ καὶ εὐλαβείᾳ.

Ἐν Ἑλλάδι αἱ νύμφαι, αἱ χάριτες, οἱ θεοὶ ἀρπάζουσι μὲν τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπισκέ-

πτου, ἀλλὰ μεταδίδουσιν ἀφθόνως καὶ ἰσχυρῶς μέρος τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς χάριτος καὶ εὐθυμίας.

Ἐν Ρώμῃ τὸ ἐναντίον συμβαίνει ὁ δαιμόνων τῆς Καισαρικῆς Ρώμης περιπτάμενος ἐπὶ τῶν μεγάλων εἰρεπίων δεσμεύει τὴν χαρὴν καὶ πιέζει τὴν ψυχὴν πενθίμως.

Τοιοῦτόν τι ἔπαθον, ὅτε πρῶτον εὐρίθην πρὸ τῶν εἰρεπίων τῆς κοσμοκράτορος ποτὲ Ρώμης. Καὶ ὡς παιδίον δειλὸν ἠσθίζθη ψυχὸς ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ τὴν ἀνέτην καὶ τρέξω εἰς τοὺς κόλπους τῶν πατέρων ἡμῶν, πρὸς τὰς φιλανθρώπους τῶν πραγμάτων ἰδέας.

Ἡ Ρώμη ἀρπάζει, ἡ Ρώμη δεσμεύει τὴν ψυχὴν διὰ τῶν πλουσίων καὶ μεγάλων μνημείων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπιβάλλεται, διὰ τοῦ κράτους τῶν μαυρωλείων τῶν Παπῶν, προκαλεῖ τὸ θάμβος διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸν πλοῦτον τῶν μεγάρων καὶ ἀγοκηπίων τῶν ἀριστοκρατικῶν αὐτῆς οἰκῶν! Ἡ Ρώμη τέλος τῶν Καισάρων ἀποκαλύπτει ἐν τῷ μεγαλειῷ αὐτῆς, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὸ πρόβλημα τῆς τύχης τῶν μεγάλων ἔθνων καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ἰδέας!

Ἀποθηνήσκουσιν οἱ λαοὶ, θάπτονται ὑπὸ τὰ εἰρεπία τῆς δόξης τῶν τὰ ἔθνη, ἀλλ' ἡ συνέχεια τῆς ζωῆς καὶ τοῦ βίου, μαρτυροῦσι τὴν ἀθανασίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτις κατὰ σταθμοὺς ἐπιβαλλομένους αὐτῇ ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, συνάπτει τὰ προηγουμένα, συνθέτει τὰς νεωτέρας συνθήκας, βίου, γλώσσης, τέχνης, ἐπιστήμης καὶ κοινωνικῶν θεσμῶν, ὀρίζει τὸ δόγμα τῆς πίστεως καὶ μετὰ νέων δυνάμεων, ἐκάστοτε, ὑπηρετομένη ὑπὸ φυλῆς ἰσχυροτέρας καὶ νεωτέρας, γράφει εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας τὸν ἑαυτῆς βίον, διδάσκουσα συγχρόνως καὶ παιδαγωγοῦσα τοὺς νεωτέρους διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν προαποικομημένων.

Γλῶσσα δὲ ἐπιβάλλουσα, σαφῆ καὶ ἀλώβητον τηροῦσα τὴν εἰκόνα τοῦ ἠθικοῦ καὶ ψυχικοῦ αὐτῆς βίου, εἶνε ἢ ἐκ τῶν μνημείων καὶ τῶν ἔργων τῆς τέχνης προκύπτουσα. Τί ἤθελεν εἶσθαι ἡ Ἑλλάς ἄνευ τῶν μνημείων αὐτῆς! Τί ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἄνευ τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ τοῦ Ἁγίου Πέτρου; Ναί! τὰ εἰρεπία τῶν ἀρχαίων πόλεων καὶ τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης συγκρατοῦσιν ἀδιάρρηκτον δεσμόν μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νεωτέρου κόσμου.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ὁ πρὸς τὰς ἀνασκαφὰς καὶ ἀνακαλύψεις ἐρωσ τῶν νεωτέρων ἐξυπηρετεῖ ὑψηλὰ τῆς ἀνθρωπότητος συμφέροντα! Ὅτι ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἐκ τῶν τάφων ἀνακύπτων μέλλει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν φιλοσοφοῦντα κοῦν, τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τῆς ἀνθρωπογνωσίας, ἃς θέλει ἔχει ἀνάγκη ἢ νέα περίοδος τοῦ βίου τῶν λαῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, οὐδεὶς δύναται νὰ διαφιλονεικῇ!

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀκριβὴς γνώσις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἀρχαίων βίου ἐπὶ τῶν εἰκαστικῶν μάλιστα τῆς τέχνης μνημείων διατηρήθη ἀλώβητος δι' ὅλων τῶν φάσεων καὶ ἀποχρώσεων, διανοίας τε καὶ καρδίας, τοὺς πόθους, τὰς ἐλπίδας, τὴν πίστιν τῶν προκατόχων ἡμῶν φυλάττουσα, διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἰδέαι τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπὸ τῶν τάφων ἐκθαπτόμεναι ἀρτιμελεῖς καὶ ἐπιβάλλουσαι πρόκειται νὰ ἐπιτελέσωσι καὶ πάλιν σπουδαίαν τινὰ ἐντολήν εἰς τὸν νεώτερον βίον τῶν λαῶν. Ἡ σπουδὴ λοιπὸν τῆς ἱστορίας τῶν μνημείων τῆς πατρίδος γενικώτερον ἢ εἰδικώτερον, παρίσταται σήμερον στοιχεῖον ἐπιβαλλόμενον ἡμῶν ἐκ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κατ' ἀνθρώπον ἐπιστήμης. Ἐν τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης δόξαται ἕκαστος νὰ μάθῃ πῶς καὶ κατὰ τίνας συνδυασμοὺς βίου, κατὰ μικρὸν σπινθηροῦσιν ὁ μέγας θησαυρὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἰταλίας, Ρώμης, Φλωρεντίας, Νεαπόλεως, Βενετίας, πῶς ἐπιλοτιμήθησαν μεγιστάνες, δούκες, δόγματα Πάπαι, καὶ βασιλεῖς νὰ ἰδρῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ νὰ περὶστώσωσιν ἐν τῷ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος μεία τῆς πατρίδος δόξης καὶ ἐπιπέδου τῆς πολιτισμοῦ, ἐντὸς τῶν ὁποίων, ὡς εἰς προσκυνητήριον ἱερὸν, σπεύδουσι πανταχόθεν τῆς γῆς οἱ καλλιτέχναι, σοφοὶ καὶ φιλοτέχνοι, διερχόμενοι τὰς ὑψίστας αὐτῶν στιγμὰς καὶ προσκτώμενοι νέας δυνάμεις βίου!

Ἰπὸ τοιαύτης τινὸς διψῆς φλεγόμενη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, καὶ χάριν μελετῶν παιδαγωγικῶν, ἐζήτησαν νὰ μαντεύσω διὰ τῆς φιλοτεχνίας, ὅσα οἱ καλλιτέχναι διὰ τῆς κατὰ τέχνην ἐπιστήμης ἀναγινώσκουσιν ἐπὶ τῶν καλλιτεχνικῶν παραστάσεων, καὶ ἀνέλαβον τὸ μαγρὸν καὶ πολύμηνον ταξίδιον ἐν Ἰταλίᾳ, ἕνα ἔχουσα σκοπὸν καὶ μίαν ἐθνικὴν φιλαυτίαν! Ἐπεθύμουν, ὡς Ἕλληνας, ν' ἀντιληφθῶ μόνη τῆς γλώσσης τῶν ἔργων τῶν πατέρων μου, ἄνευ ὁδηγῶν ξένων. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν δὲν ἦτο ἰδική μου; δὲν με εἶχε θερμάνῃ ὁ αὐτὸς ἥλιος; δὲν εἶχον ἀντιληφθῆ τοῦ ἔξω κόσμου διὰ τοῦ αὐτοῦ αἰθέρος; δὲν εἶχον τραφῆ ἐκ τῶν καρπῶν τῆς αὐτῆς γῆς; δὲν εἶδον τὰς αὐτὰς φυσικὰς εἰκόνας εἰς τὸν ὀρίζοντα; δὲν με εἶχον συγκινήσει τὰ αὐτὰ τοῦ φωτός φωτοπαίγνια; Λοιπὸν δὲν μοὶ ἦτο καὶ φυσικώτερον νὰ ἐνοῦσιν τὴν γλῶσσαν τῆς μάνας μου; τῆς πατρίδος μου; βέλτιον ἢ οἱ ξένοι; Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ λυθῇ πρὸ τούτου ἐν πρόβλημα πρὶν ἢ ἀνέλθω εἰς τοὺς ναοὺς ἐκείνους τῶν μνημείων τῆς τέχνης.

ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

Ἐπρεπε καθαρῶς πρὸ τῶν μνημείων, νὰ ὀρίσω ἐν τῇ διανοίᾳ μου καὶ ζήτημα σπουδαιότατον, ἄνευ τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο δύσκολος ἡ ἐργασία καὶ πρῶτον πάντων τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξω κατὰ τὰς ἐντυπώσεις, τὰ αἰσθημὰ καὶ ἰδέας μου, ἅτινα τὰ μνη-

μεία έκείνα ήθελον μοι διεγείρει. Έπρεπε να σχηματίσω δόγμα πίστεως, να έννοήσω και πιστεύσω τι είναι τέχνη. Έχει η τέχνη καθ' εαυτήν ύπαρξιν και όντότητα; Είναι άσχετος προς την Ιστορίαν των έργων της; Είναι προϊόν της ζωής των οργανικών της φύσεως πλασμάτων, ως η φωλιά των πτηνών ως οι οικόσκιαι του κάστρος; ή η τέχνη μίμησις μηχανική ή έχει άρχην άνωτέρω; Τι είναι τέχνη; ή είνε τά υλικά προϊόντα τά υπό των ανθρώπων παραγόμενα; Και αν μόν είναι δύναμις άσχετος και θεία προάγουσα εις δημιουργίαν, δέν δύναται να όρισθῆ. Πώς δύναται να περιορισθῆ ή περιληπτικατάτη αυτής ιδέα, δι' όρισμῶν μέθρα στενά τοπικά και χρονικά. Αν δέν είναι δύναμις θεία της ψυχῆς τότε δέν επιδέχεται όρισμόν. Έχει σχῆμα ή ψυχή; δεσμεύεται υπό δογματων ή διάνοια; δύναται να υποβληθῶσιν εις ρυθμικές και κεκατονισμένας κινήσεις οι παλμοί της καρδιάς; Δύναται τέλος τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θεῖον νὰ προστεθῆ υπό ἀνάλογον μηχανικήν; Τοιαῦτα διηρώτων και ταῦτα ἐμελέτων ἐπὶ μακρὸν μέχρι οὐ ἰδογμάτισα τὴν πίστιν μου, και ἔδωκα σχῆμα εἰς τὰς πετώσας ιδέας μου. ὅταν δὲ τοῦτο συνεπληρώθῃ, εὔρεθην ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰς ἐκ τῶν μνημείων ἐπιγγυόμενάς μοι ἐντυπώσεις. Ἐπίστευσα λοιπόν, ὅτι ἡ τέχνη εἶναι οὐράνιος τις και μυστική της ψυχῆς δύναμις δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος θερμαινόμενος ἀποτυπῶν κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ τὰ ἐξέλιματα τῆς καρδιάς και διάνοιας κατὰ τοὺς νόμους τῆς δημιουργούσης φύσεως, συμμέτοχος οὕτως εἰπεῖν, ἀποβαίνουσα τοῦ μεγάλου δημιουργοῦ. Εἶναι ὁ ἀληθὴς δεσμός της ψυχῆς πρὸς τὴν πηγὴν ἐξ ἧς κατήλθεν, εἶναι ἡ θεία και ὑψηλὴ ἐπικοινωνία των πλασμάτων πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτά! Τοιαῦτα ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἔχουσα ἄς βέλκων ἤρμισα τὴν μελέτην της διὰ των μνημείων γλώσσης, πολλάκις ἐρωτώσα αὐτὰ νὰ μὴ ἐρμηνεύσωσι και τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἰδέαν, ὡς νὰ συνωμῶδον μετὰ ζῶντων ἀνθρώπων τῆς ἀρχαιότητος. Λέγετέ μοι, ἔλεγον, τίς ὁ σκοπὸς της παρουσίας σας μετὰ τοσούτους αἰῶνας; τί εἶπατε; τί ἀποκαλύπτετε ἐν τῇ μυστηριώδει ταύτῃ σιγῇ! Δέν ὁμιλεῖτε, και ὅμως τοιαύτη γίνεται ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἐπικοινωνία ἰδῶν και αἰσθημάτων, ὥστε ζῶμεν μετ' ἡμῶν ἀληθέστερον και ζωηρότερον ἢ μετὰ λαλούντων και δρώντων. Τί λοιπόν εἶπατε; Και ἠσθάνονμαι κατὰ μικρὸν ἐν τῇ διανοίᾳ μου γεννωμένας ιδέας, ἄς δέν εἶχον πρὸ μικροῦ, και ἐπαλλεν ἡ καρδιά μου, ἐνῶ ἦτο ψυχρὰ πρὸ ὀλίγου! Ἄρα ὅσαι ἰδέαι ἐγεννῶντο μοι ἦσαν αἱ ἀπαντήσεις των μνημείων, ἄς προσθέτω ἑντάυθα.

— «Εἴμεθα, μοι ἔλεγον, αἱ ὑψίσται και ἐγγενέσταται τοῦ βίου στιγμῆαι, καθ' ἃς τὰ ἐξέλιμα των πλασμάτων τοῦ θεοῦ ἐν στιγμῇ ἀγία και εὐλαβείᾳ, κοινωνοὶ γενόμενοι τοῦ θεοῦ, ἐνεσάρωσαν ἡμᾶς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ τελείῳ σώματι. Ἀναλύσατε ἡμᾶς διὰ της ἀληθοῦς ἀνθρωπογενετικῆς ἐπιστήμης, και θέλετε ὑψηλῶσθε τὰς εὐγενεῖς της καρδιάς ἐφέσεις, τοὺς ὑψηλοὺς της ψυχῆς πόθους, και αὐτὸν τέλος τὸν σκοπὸν της υπάρξεως ἡμῶν! Εἴμεθα ἀπολιθώσας, κατὰ τὰς ἀνε-

ξινιάστους βουλὰς της Προνοίας, των περυσίσεων της ἀγνῆς διανοίας, των παλμῶν της καρδίας κατὰ τὰς ἐναρμονίους αὐτῆς δονήσεις! και! εἴμεθα ὁ δινηκῆς των ἐλεκτῶν ψυχῶν ἀγῶν πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ καλοῦ ἐπὶ της μορφῆς αὐτῶν, και τοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος. Εἴμεθα τέλος δημιουργήματα τοῦ θεοῦ ἐρωτος τοῦ καλοῦ και διὰ τοῦτο εἴμεθα ἀθάνατοι. Ἀποκαλύπτουμε μέρος τοῦ μεγάλου προγράμματος της δημιουργίας τὸ δὲ ἔργον ἡμῶν εἶναι αἰώνιον!»

Τί λοιπόν εἶναι ἡ τέχνη; Εἶναι θεός σκινθῆρ υπό τοῦ δημιουργοῦ ἐναποθεθείς ἐν τῇ ψυχῇ συνυπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ και ἀποκαλύπτεται δυνάμει της τελειότητας και εὐγενεστέρας αὐτοῦ ἀγωγῆς. Ἐπάρχει ἐν τῇ ψυχῇ των λαῶν και των ἐθνῶν λαθάνουσα, και ἀναμένει τὰς ἐξωθεν ἀφορμὰς ὅπως ἀποθῆ ἐνεργός. Ἀκτινοβολεῖ δὲ τότε μόνον, ὅταν, ἰσχυρός τις ἠθικός βίος γεννηθῆ ἐν τῇ ψυχῇ ἐξέλλουσι ἀντιλήψεις, ἐν ἐνθουσιασμῷ. Ἡ δὲ Ιστορία μαρτυρεῖ, ὅτι αἱ ἐξέλλοι και θείαι τοῦ βίου στιγμῆαι εἶναι ἡ ἐκφανσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος κατὰ τὴν παράστασιν των θρησκευτικῶν ἰδῶν: διὸ βλέπομεν πανταχοῦ τὴν τέχνην ἐξυπηρετοῦσαν, κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ὕψους αὐτῆς, τὴν θρησκείαν αἱ μόνον, ἐν ἀπάσας αὐτῆς ταῖς μορφαῖς. Ἐν Ἑλλάδι τὰς πολυθεϊκὰς ιδέας. Ἐν Ἰταλίᾳ τὰς χριστιανικὰς, αἰτινας ἔλαθον ζῶντων και ὑπαρξιν ἐκ της σπουδῆς των κλασικῶν έργων των πατέρων ἡμῶν. Ἐν Βυζαντίῳ τὰς ὑψηλὰς χριστιανικὰς ιδέας, ὧν εἰκόνας ἀκραιφνεῖς μεγαλοπρεποῦς και ἐνθουσιώδους πίστεως παρέχουσι ἡμῖν ναοὶ ἀρχαῖοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ και γραφικὰ ἔργα ἐν Φλωρεντίᾳ, θαναμάσια ὡς ἡ Θεομήτωρ τοῦ Cimabue και ἡ Ἁγία παρθένος τοῦ Fra Bartholomeo ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ της Μονῆς τοῦ ἁγίου Μάρκου. Ἡ εἰκόνα αὐτῆ της Θεομήτορος ἐν τοιχογραφίᾳ ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὴν ἰσχυρὰν χριστιανικὴν πίστιν μετὰ της ὑψηλῆς της λατρίας ποιήσεως ἀγούσης πρὸς τοὺς οὐρανοὺς. Ἀλλὰ μήπως τὰ πολυτίμα ἔργα τοῦ καλλιτέχου Θεοραίου, ἄτινα πρὸ μνηστῆ ἐξέθῃ τοῦ Χριστιανικῆ ἀρχαιολογικῆ ἱεταρεία δέν ἀποκαλύπτουσι ἡμῖν τὸ μέγεθος της ἀγνῆς και ὑψηλῆς Βυζαντιανῆς ἀγιογραφίας; Δέν συνεχίζεται ἐπ' αὐτῶν ἡ ἀρχαία των πατέρων ἡμῶν εὐσεβὴς τέχνη; ὅτε τοὺς θεοὺς μόνον παρίστα και τὰς σχέσεις αὐτῶν; Εἶναι μέγας ὁ θησαυρός, ὃν ἐδώρησεν ἡμῖν ὁ φιλέλληνας καλλιτέχνης! Εἶναι ἡ ἐπαλήθευσι των ὀνειρων των πιστῶς ζητούντων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν ἀναγέννησιν της χριστιανικῆς τέχνης, ἣν εἶχε σπαργανῶσει ἡ βαρβαρότης, ἡ κακοτέχνη, και ἡ ἔλλειψις ἱμνευσεως και πίστεως εἰς τὰς καρδίας των χριστιανῶν τεχνιτῶν.

Τὰ ἔργα τοῦ Θεοραίου πρέπει νὰ σχηματίσωσι σχολὴν νέαν ἀγιογραφίας κατὰ τὰς παρούσας της κοινωνίας συνθήκας! Διότι ἡδυνήθη, ἀν και τέκνον των σχολῶν της δύσεως, νὰ τῆρησῆ ἀλώβητον τὸν χαρακτήρα και τὸν τύπον της ἀρχαίας Βυζαντιανῆς ἀγιογραφίας, της ὁποίας πρότυπα ὑπῆρξαν τὰ ἀριστοτεχνήματα των πλαστικῶν έργων των πατέρων. Ἡ γραφικὴ δέν εἶναι ἔργον

της δύσεως, ὡς οι πλείστοι πιστεύουσιν, ἀλλὰ της ἀνατολῆς, της Ἑλλάδος, ὡς ἡ ἀνόρθωσις των ἀγίων Βυζαντινῶν εἰκόνων σημεῖον τραυῶς ἐπιμαρτυρεῖ.

Παρά τοῖς ἀρχαιοτέροις ἔθνεσιν ἡ τέχνη ἐξυπηρετῆς μόνον τὸν θρησκείαν, ὡς παρ' Ἰνδοῖς, Ζενδοῖς και Αἰγυπτίοις, και μετὰξὺ αὐτῶν των Ἑβραίων ἐνθα αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι ἀπηγορεύοντο υπό τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, ἡ λυρική ποίησις, τὸ ἄσμα, δραματικά και ὑποθέσεις, ἡ κιθάρα, τὸ τύμπανον θερμῶς ὑπηρετῆσαν τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰσραὴλ. Ἡ τέχνη φαίνεται, ὅτι ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ ἀποκάλυψιν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ παριστώσα τὴν ζωὴν της ἐν ἡμῖν ἐργηγορῶσας ἠθικῆς συνειδήσεως, δι' ἧς και μόνον μορφοῦται ὁ χαρακτήρ τοῦ δικαίου ἀνθρώπου.

(Ἐπειτα)

ΚΑΛΟΙΩΝ ΚΕΧΑΤΙΑ

Ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ «Παρνασσῶ», νέον λαθόντι ζῶντι ἀπὸ της ἐγκαταστάσεως του ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ καταστήματι, ἀλλεπάλληλα ἐξακολουθοῦσι τὰ ἀναγνωσματα ἐν μέσῳ συρροῆς ἐκλεκτοῦ κόσμου διψῶντος παρομοίαν πνευματικῶν ἀπολαύσεων.

Τινῶν ἐκ των ἀναγνωσθεσίων πραγματικῶν θέλομεν παραθεῖναι τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις αὐτοτελῆ ἀποσπάσματα, ὅπως τὸ κατωτέρω, ὅπερ ἐπέστησεν ὠραίαν και εὐχλωττον ὁμιλίαν τοῦ κοινωνιολόγου—θεολόγου κ. Μοσχάκη. Τὸ ἀνωτέρω ὅμως ἀνάγνωσμα της διαπρεποῦς λογίας κ. Κεχαγιά, ὅπερ ἐπεσημῆθη υπό ἀπειροπλήθους ἐν τῇ πανηγυρικῇ ἀληθῶς ἐσπερίᾳ της χθές, μετ' ἰδιαίτερης εὐχαριστήσεως θέλομεν δημοσιεύσει ὀλιγόκληρον.

Ο ΘΕΟΣ ΕΝ Τῇ ΙΣΤΟΡΙΑ,

(Ἀπόσπασμα)

Τί δὲ νὰ εἰπωμεν περὶ της συγχρόνου ἐπιστήμης και της μικρῶν πρὸ αὐτῆς; Μὴ ὁ Κυβέριος, ὃν δικαίως ἀπεκάλεσαν μέγαν και νεώτερον Ἀριστοτέλην, ὁ ἐταίρος αὐτοῦ ἐν ταῖς παλαιοντολογικαῖς ἐρεῦναις Ἀλέξανδρος Brogniart, ὁ συνεχίσας τὰς μελέτας αὐτῶν Agassiz, και παρ' αὐτοῖς ὁ Φλουράνης, ὁ Λεβερί, ὁ διάσημος μαθηματικός Canehy, ὁ ἀστρονόμος Βιοί, μὴ ἦσαν ὀπισθοδρομικοί, ἐχθροὶ της προόδου, ξένοι πρὸς τὰς ἐπιστήμης τὰς ἐπιστημῆς και πειραματικῆς; Και ὅμως πάντες αὗτοι, ἀσχετῶς πρὸς πᾶσαν παράδοσιν, ὁμοθυμῶς ἀνεγνώρισαν ὑπέρτατον αἰτίον των ὄντων, ἔδωσαν και ἐπίστευσαν εἰς Θεόν. Ὅτι διαπραχτόμεν ἔγκλημα, ἀν εἰλημονοῦμεν τὸν Claude Bernard, ὅστις διὰ των θαυμαστικῶν αὐτοῦ πειραματικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ των λειτουργικῶν των διαφόρων ἡμῶν ὀργάνων, συμπεραίνει ὅτι πρὸς τὸν σχηματισμὸν των ὀργάνων τούτων και παντὸς ζῶντος ὄντος εἶναι ἀνάγκη δημιουργικῆς αἰτίας. Ἡ ἰδέα προϋποθέτει νοῦν, ἡ δημιουργία προϋποθέτει δημιουργόν. Ἰδοὺ ἡμεῖς ἐν πλήρει πνευματικῆ, ἐν πληρεί, φυσικῇ θεολογίᾳ. Ὁ Πλάτων, και αὐτοὶ οι Πατέρες της Ἐκκλησίας πιθανῶς θὰ ἐπεκρότουν εἰς τοιοῦτο συμπέρασμα.

Ἀλλὰ τί πρῶτον, τί δ' ὀστρονὸν νὰ προσ-

θέσωμεν; Μὴ δέν ἀπεδείχθη ἐν Γαλλίᾳ πειραματικῶς υπό διασημῶν ἐπιστημόνων, ὅτι αὐτόματος γενεσις της ζωῆς δέν ὑπάρχει, ὡς διατείνονται οι ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξιν δημιουργοῦ; Μὴ τὴν ἀποδείξιν ταύτην δέν ἐπεβεβαίωσαν ὁ μέγας Βίρχωφ, διεμαρτυρήθη δὲ ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου των φυσιοδιφῶν κατὰ της θεωρίας ἐκείνης, καθ' ἣν πάντα τὰ ὄντα, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐξαιρουμένου, παράγονται ἐκ πρωτοπλασμάτων τινῶν; Μὴ αὐτὸς ὁ Δαρβίνος ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ περὶ της καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶπεν: ὅτι ὑπάρχει δημιουργός και κυβερνήτης τοῦ παντός, πάντες οι μέχρη τοῦδε μέγιστοι νόες ἀπεδέχθησαν; Μὴ ὁ διάσημος Fara, μέλος τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, δέν ἔγραψεν: ὅτι ὑπάρχει τι ἀνώτερον των γηίνων, ἀνώτερον των λαμπρῶν ἀστέρων, ὁ λογισμὸς και ἡ ἰδέα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νοῦς ἡμῶν δέν ἐδημογρηγήθη αὐτόματος, ἔπειτα ὅτι ὑπάρχει νόησις ἀνώτερα, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ ἡμετέρα. Και ἰδοὺ ἡμεῖς ἔτοιμοι ν' ἀποδεχθῶμεν τὸν δημιουργὸν της παραδόσεως. Εἶναι ψευδὴς ὅτι ἡ ἐπιστήμη κατέλιξεν εἰς τὴν ἀρνησιν αὐτοῦ; Μὴ και παρ' ἡμῖν δύο των καλλιεργητῶν των θετικῶν ἐπιστημῶν δέν ὁμολογοῦσι διαρηρήδην τὴν ὑπαρξιν δημιουργοῦ; Ὁ σοφὸς διευθυντής τοῦ ἡμετέρου ἀστεροσκοπεῖου κ. Δ. Αἰγινήτης ἐν τῇ περὶ ἀστρονομίας διαλέξει αὐτοῦ εἶπεν: Ἐπάρχει λοιπὸν δύναμις ἀνωτέρα, ἐκτός τοῦ υλικῶ κόσμου και μένη, ἣτις ἐδημιούργησε τὸν ὕλην και ἀπειργάσατο τὴν ἐν αὐτῷ ἐνέργειαν». Νωποὶ δ' ἀντηχοῦσιν ἐτι εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν οι λόγοι τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου κ. Τιμοθέου Ἀργυροπούλου, εἰπόντος κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ ἐσπερίαν ἐν τῷ Συλλόγῳ τούτῳ: «Τὸ πᾶν εἶναι κίνησις ἀναγκαζόμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν πρῶτον τι κινῶν, ἦτοι ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν Θεόν».

Παραλείποντες πληθὺν ἄλλων παρομοίων μαρτυριῶν, οἰον τοῦ Χουζέλη και Ραῦμόνδου, τοῦ Ἀμπέρ και Σεβρέλ, τοῦ Ἐρσελ και Χουμβολδ και πλείστων ἄλλων, περιορίζομεθα ν' ἀναφέρωμεν μίαν ἐτι μαρτυρίαν, τὴν τελευταίαν ἀλλὰ και σημαντικωτάτην, ἐπισφραγίζουσαν τὰς λοιπὰς πάσας: διότι εἶναι μαρτυρία ἀνδρός, ὅστις εἶναι ἡ ζωσα προσαποποιήσας της ἐπιστήμης και της φιλανθρωπίας. Τίς ἐξ ἡμῶν δέν μαντεύει ὅτι πρόκειται περὶ της μαρτυρίας τοῦ Παστέρ; Τῇ 27 Ἀπριλίου 1882 ὁ ἀληθῶς μέγας οὗτος ἐπιστήμων ἐγένετο δεκτός εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν ἀντι τοῦ ἀποθανόντος Littré, ὅστις ἐστυματοποιήσας τὴν διδασκαλίαν τοῦ δικασκάλου αὐτοῦ Αὐγούστου Κόντ, ἰδρυτοῦ της θετικῆς καλουμένης φιλοσοφίας, ἣτις βάσιν ἔχει τὴν ἀρνησιν δημιουργοῦ. Ὁ Παστέρ ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ, ὃν κατὰ τὰ εἰθιμένα ἀπήγγειλε κατὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ, κηρύσσει κατὰ της θετικῆς φιλοσοφίας και πλην ἄλλων λέγει τὰ ἐξῆς βαρυσήμαντα: «Τὸ μέγα χάσμα της θετικῆς φιλοσοφίας συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι δέν λαμβάνει ὑπὸ ὄψιν τὴν σπουδαιοτάτην των θετικῶν ἐνοπιῶν, τὴν ἐνοπιῶν τοῦ ἀπειροῦ. Πέραν τοῦ

ἐνάστρου τούτου θόλου τί ὑπάρχει; Νέοι ἐνάστρου οὐρανοί. Ἔστω. Και πέραν αὐτῶν; Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, υπό ἀκαθέκτου δυνάμεως ὠθούμενος, οὐδέποτε παύεται ἐρωτῶν ἑαυτόν, τι ὑπάρχει πέραν τοῦ θόλου τούτου; Ἄν θείη νὰ σταθῆ εἴτε ἐν τῷ χρόνῳ, εἴτε ἐν τῷ χώρῳ, ἐπειδὴ τὸ σημεῖον, ἐφ' οὗ ἱσταται, εἶναι μόνον μεγαλοστον πεπερασμένον, μείζον ἀπλῶς πάντων των προηγηθέντων, μόλις ἀρχεται θεωρῶν αὐτό, ἵνα ἐπαγγέριται ἡ ἀμειλικτος ἐρώτησις, χωρὶς νὰ δύναται νὰ κατασιγάσῃ τὴν φωνὴν της περιεργίας αὐτοῦ. Εἰς οὐδὲν χρῆσιμῆς ἡ ἀπάντησις, ὅτι πέραν τοῦ θόλου τούτου ὑπάρχει διαστήματα, χρόνοι ἡ μεγαλεῖα ἀπειρίοριστα. Οὐδεὶς νοεῖ τοὺς λόγους τούτους. Ὁ ἀναμολογῶν τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀπειροῦ, και οὐδεὶς δύναται νὰ πράξῃ τούναντίον, εὐρίσκει ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ πλείοντι ὑπερφυσικοῦ ἢ ὅσον ὑπάρχει ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασιπασῶν των θρησκείων, διότι ἡ ἰδέα τοῦ ἀπειροῦ ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι εἶναι μὲν ἀκατάληπτος, ἀλλ' ἐπιβάλλεται. Τῆς ἰδέας τοῦ ἀπειροῦ ἐν τῷ κόσμῳ πανταχοῦ ἀνακαλύπτουμεν τὰ ἀνεξέληπτα ἔχνη. Δι' αὐτῆς τὸ ὑπερφυσικὸν ὑπάρχει ἐν τῷ βάθει πάσης καρδιάς.

Ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ εἶναι μορφή της ἰδέας τοῦ ἀπειροῦ. Ἐνὸσφ τὸ μυστήριον τοῦτο δεσποεῖ της ἀνθρωπίνης διανοίας ναοὶ θὰ ἀνεγείρονται εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀπειροῦ, εἴτε Βραχμάν, εἴτε Ἀλλάχ, εἴτε Ἰσραὴλ, εἴτε Ἰησοῦς καλεῖται ὁ Θεός και ἐπὶ τοῦ εἰδάφους των ναῶν αὐτοῦ θὰ βλεπῆται ἀνθρώπους γονυπετούντας, βεβυθισμένους εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀπειροῦ. Ἡ μεταφυσικὴ μεταφράζει ἀπλῶς ἐντός ἡμῶν τὴν αὐτὴν δεσποζουσαν ἰδέαν. Ἡ ἐνοπιᾶ τοῦ ἰδεώδους δέν εἶναι ἡ δύναμις ἡ ἀπορροῦσα ἐν τοῦ ἀπειροῦ, ἦτις ἐνωπιον τοῦ κάλλους ὕψοι ἡμᾶς εἰς τὴν ἐνοπιᾶν κάλλους ὑπερτέρου; Ἡ ἐπιστήμη και τὸ πάθος των νοσιν εἶναι ἄλλο τι ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐρωτος τοῦ εἰδέαι, ὅστις τίθησιν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν τὸ μυστήριον τοῦ σύμπαντος; Αἱ ἀληθεῖς πηγαὶ της ἀνθρωπίνης ἀξίας, της ἐλευθερίας και της δημοκρατίας των νεωτέρων χρόνων ποῦ ἀλλαγῶ ὑπάρχουσιν ἢ ἐν τῇ ἐνοπιᾳ τοῦ ἀπειροῦ, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου πάντες οι ἀνθρωποι εἶναι ἴσοι;... Ἐν ὀνόματι τίνος ἀνακαλύψεως, φιλοσοφικῆς ἢ ἐπιστημονικῆς, δύναται τις ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ της ἀνθρωπίνης ψυχῆς τὰς ὑψηλὰς ιδέας περὶ Θεοῦ και ἀθανασίας; Αἱ ἰδέαι αὗται εἶναι χαρακτηριστικὸν αἰωνίου, διότι τὸ μυστήριον, ὅπερ περιβάλλει τὸ σύμπαν, και οὕτως αὐτὴ εἶναι ἀπόρροια, εἶναι και αὐτὸ αἰώνιον ἐκ φύσεως. Λέγεται ὅτι ὁ διάσημος Ἄγγλος φυσιοδίφης Faraday, ἐν ταῖς παραδόσεσιν αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Λονδίνου, οὐδέποτε προέφερε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἰ και ἦτο κατ' οὐσίαν εὐσεβής. Συνέθη ποτὲ νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦτο, και παράτα κινήσις ἐπιδοκιμασίας ἐξεδηλώθη. Ὁ Faraday παρατηρήσας τοῦτο, διέκοψε τὸ μάθημα αὐτοῦ εἰπὼν: «Ἐξέπλάγητε, ὅτι προέφερα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἄν τοῦτο δέν ἐγένετο μέχρι τοῦδε, προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τοῖς μαθήμασι τούτοις ἀντιπροσωπεύω τὴν πειραματικὴν ἐπιστή-

μην. Ἄλλ' ἠγνώσας και τὸ σίβας τοῦ Θεοῦ φθάνουσιν εἰς τὸν νοῦν μου διὰ θελητῶν ἐπίσης βεβαίως ὡς εἶναι τὰ θελητῶν, ἄτινα ὀδηγοῦσιν ἡμᾶς εἰς ἀληθείας της φυσικῆς τάξεως».

Τὰ λεχθέντα ἀρκοῦσι, νομίζω, νὰ καταδείξωσιν, ὅτι ἡ ἀθεία εἶναι εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἐπαγγελίας αὐτῆς. Ἀντὶ τοῦ στηρίζει τὴν κοινωνίαν ἐπὶ βάσεως στερεῆς, διασαλεύει αὐτὰ τὰ θεμέλια αὐτῆς και κατατῆ κατ' ἀνάγκην εἰς τὸν μηδενισμόν. Ἄντι νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον πόρισμα της ἐπιστήμης, ἀποδοκιμάζεται υπό των κορυφαίων ἐπιστημόνων πάσης ἐποχῆς. Ἀλλὰ και ἀν μηδεμίαν εἰχόμεν ἀποδείξιν περὶ τῆς υπάρξεως τοῦ Θεοῦ, και ἀν τὸ παναρμόνιον τοῦτο σύμπαν, ὅπερ ἐν ἀπάσῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ αὐτοῦ ἀνελλίσσεται πρὸ ἡμῶν, δέν διηγείτο νυκτός και ἡμέρας τὴν δοξάν και παντοδυναμίαν τοῦ δημιουργοῦ; και ἀν ἐλησμονοῦμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι πάντες οι μέχρη τοῦδε μέγιστοι νόες ἀπεδέχθησαν δημιουργόν και κυβερνήτην τοῦ παντός και ἀν, τολμῶ νὰ εἰπῶ τὴν λέξιν, ὡς πλάνην ἐχαρακτηρίζομεν τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, θὰ προετιμῶν νὰ ἐμμένω ἐν πλάνῃ, ἐν ἣ διατέλεσαν οι μέγιστοι νόες της ἀνθρωπότητος, και ἦτις μόνη λύει τὸ μέγα αἰνίγμα της υπάρξεως τοῦ κόσμου και τοῦ ἀνθρώπου, συγκρατεῖ, προάγει και ἐξευγενίζει πᾶσαν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, ἢ νὰ ριθῶ εἰς τὰς χυκάλας ἀληθείας, ἣν ἀποκρούουσιν οι κορυφαῖοι των ἐπιστημόνων, και ἦτις ἀνατρέπει, ἀναστατεῖ και κατακακτίζει πᾶν ὅ,τι ὁ ἀνθρώπος ἔχει ἱερὸν και ἅγιον, διαρρηγνύει πᾶν ἠθικὸν και κοινωνικὸν δεσμόν, καταστρέφει πᾶν γενναῖον και ὑψηλὸν φρόνημα, ἀρπάζει ἀπὸ των πτωχῶν και δυστυχῶν τὴν τελευταίαν παρηγορίαν ἐν τῇ πτωχείᾳ και θλίψει αὐτῶν, ἀφαιρεῖ ἀπὸ των πλουσιῶν και ἰσχυρῶν τὸν μόνον χαλινὸν των παθῶν αὐτῶν, ἐμπνέει πανταχοῦ τὴν ἀπελιπίαν και ἀπογοήτευσιν, και ἐγκαταλείπει ὀπισθεν αὐτῆς ἐρείπια, φρικὴν, χάος. Εἶχε διὰ τοῦτο δικαίον ὁ Βολταίρος νὰ εἰπῃ: «Ἄν δέν ὑπῆρχε Θεός, ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπινοήσωμεν».

ΙΕΝΑΤΙΟΣ ΜΟΣΧΑΚΗΣ

ΦΙΛΑΡΑΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΓΝΩΜΑΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΗΣ

Ἡ ἐν τῇ Ἑβδομάδι δημοσιευομένη «Φιλελληνικὴ Πίνακοθήκη» ἐξακολουθεῖ ἐκλῶουσα τὴν προσοχὴν και τὸ ἐνδιαφέρον οὐ μόνον των ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ και των ἐν Ἀμερικῇ και Ἀγγλίᾳ λογίων.

Οι σπουδαιοτέροι των Ἑλληνομαθῶν και λογίων των Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐπανειλημμένως ἐξέφρασαν πρὸς τὸν συγγραφέα τὴν ἄκραν αὐτῶν εὐχαριστήσιν διὰ τὸ πρωτοφανὲς τοῦ ἔργου, προτρέποντες και ἐνθαρρύνοντες αὐτὸν ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἐκθέτων τοῖς Ἑλλῆσι τὰς ὑπηρεσίας, ἄς οι συμπολιταὶ αὐτῶν ἐν χαλεποῖς καιροῖς προσήνεγκον τῇ Ἑλλάδι. Πρὸς δὲ τούτοις και ὁ διάσημος Ἑλληνοστῆς και καθηγητῆς τοῦ ἐν Δουβλίῳ πανεπιστημίου κ. Μαχάρρυς υπό μη-

Συνιστώντες εις πάντας την απόκτησιν της τελευταίας αναμνήσεως ην κατέλειπε ημίν ο πολυκλαυστος Κόκκος, τους Μαρμαρίτας του, μετά στοργής ιδιαίτερας αποσπόμεν και επιδεικνύομεν ένα

ΤΟ ΑΤΙΜΗΤΟ ΜΑΡΜΑΡΙΤΑΡΙ

Φέρε με, Μούσα, 'ς τὰ παλιὰ, 'ς τὰ περασμένα χρόνια,
γίνονται πιδ άθάνατα, γίνονται πιδ αιώνια.....

Β'

Χιλιάδες Τούρκοι όρχίζονται 'ς τὸ όνομα τοῦ προφήτη,
'ς τὸ κάστρο τοῦ Μεσολόγγιού ρά 'μποῦν με τὸ Ρεσίτη,
Χιλιάδες Τούρκοι ζώνουνε τὸ ἔρμιο Μεσολόγγι,
κι' ὡς τὼρ' ἀκόμη τραγουδοῦν οἱ πλῆθοι τοῦ λόγγου.
«Παράδωκε μᾶς τὰ κλειδιά, γένου' δικό μᾶς πάλι...»
κι' ἐκεῖνο λέει «Τάδεκα 'ς τὰ χέρια τοῦ Καφάλη!»
Χιλιάδες Τούρκοι ζώνουνε τὸ κάστρο ἔνα μῆνα,
κι' αὐτὸ παλαίει ἀδιάκοπα μ' ἀρρώστια καὶ με πείνα!
'Ολόροθο πάντα στέκειται, ποτὲ δὲν γοῦατίζει
καὶ ἡ σημαία τοῦ 'ψηλά ὡς τὰστρα κυματίζει...
Μὰ ἦταν, ἦτανε 'ψηλά 'ς τὸν οὐρανὸ γραμμένο,
τὸ Μεσολόγγι μὴ φορὰ τὰ πῆσι τιμημένο!
Μέσ' τῆς φωτιάς τὸν ρά καοῦν χιλιάδες Τουρκομάχοι
κι' ἀπὸ τῆς φλόγης τὰ σωθῆ ἡ Λευτεριά μονάχη...
Χιλιάδες Τούρκοι ὤρμησαν με τὸν πασοῦ Ρεσίτη,
κ' ἐρήμαζαν καθ' ἐκκλησιά, ἔγδυσαν κάθε σπίτι,
ἔσφαξαν γυναικόπαιδα καὶ γέρονες καὶ ἀρρώστους,
κι' ὅ,τι μικρὸ κι' ἀθάνατο ἀντικυρζαν ἐμπρός τους...
'Α, τὴν παύσην Ἐλευθερία κατέρας μὴν ξεχάση,
πὼς ἀκριβὰ οἱ πατέρες μᾶς τὴν ἔχουν ἀγοράσει...

Γ'

Σὲ σπῆσι ποῦ δὲν πάτησαν ἀκόμα οἱ Μουσουλμάνοι,
μὴ γυναικοῦλα ἔρημη τὴν προσοχὴ τῆς κάνει...
ἔχει μαλλιά κατὰχρῶσα 'ς τὴ πλάτη τῆς ριχμέρα,
εἶναι τὰ χεῖλῆ τῆς χλωμά, τὰ μάτια βολωμένα,
καὶ μέσ' τὰ μαύρα ἡ δόουχη ἀπὸ καιρὸ ἐντόθη!
Μάχει πιδ μαύρη τὴ καρδιά 'ς τὰ πορμένα στήθη...
'Εσφαξε δυὸ ἀδέρφια τῆς τοῦ Τούρκου τὸ μαχαίρι,
τὸν ἄνδρα τῆς τὸν σκοτώσαν, με τὴ σημαία 'ς τὸ χέρι,
τὴν ὥρα ὅπου σ' ἔχρηχο τὴν ἔστηνε καρότι,
κι' ἔνα παιδί τῆς ἔμεινε, παρηγορῆ τῆς μόνη!
Γιὰ τὸ παιδί προσεῦχεται ἡ ἄμοιρη γυναικα,
ὅταν 'ς τὸ σπῆσι τῆς ὀρμὸν Τσερκέζοι πέντε δέκα!
'Σ τὰ γιαταγάρια, ποῦ κρατοῦν χρυμμένα 'ς τὸ σελάχι,
καὶ 'ς τῆς πιστόλαις ποῦ θαρραῖς, καπνίζου ἀπ' τὴ μάχη,
'ς τῆς φορεσιαῖς τῶν, κεντήται με πούλαις καὶ μ' ἄσμια,
ὅπου θυμίζου ἡ παραλάλι 'ς ἀνθρωποφάγ' ἀργίμια...
καὶ 'ς τὸ σαρίκι, ποῦ φορεῖ καθένας 'ς τὸ κεφάλι,
τρέμ' ἡ γυναικα σὰρ δετρεῖ ποῦ δέρει ἀνεμοδάλη...
Μὰ 'ς τὰ ἔρματα, 'ς τῆς φορεσιαῖς, 'ς τὸ κόκκινο σαρίκι,
ἡ ἔρημη, ἡ ἀπροστάτευτη δὲν τοῦθει τὴ στήθη,
δοσ 'ς τὰ μαύρα μάτια τους, βαμμένα μέσ' τὸ αἷμα
ποῦ νάντικροβὴ σβένεται τὸ παιδικὸ βλέμμα...
'Α, τῆς φωνάζου, τοῦ κακοῦ τὰ 'μάτια κάτω σκόβεις!
Καὶ δειξέ μᾶς τοὺς θησαυροὺς ποῦ σὲν ὄντᾶ σου κρύβεις!
Καὶ πρὶν νάνοιξ' ἡ δόουχη τὰ χεῖλῆ τρομαγμένα
εὐρήθησαν τὰ χέρια τῆς πισθάρκωρα δεμένα!
'Τώρα, τῆς λέγε, θὰ μᾶς πῆ ποῦ κρύβεις τὸ χρυσάκι,
'αὐτὸ μαγεμένο στέμα σου, ὅπου 'ντροπή τὸ βάρφι...'
Θέλει ρά σκούξη μὴ φορὰ ἡ ἄμοιρη «βοήθεια»!
μὰ ἡ φωνὴ τῆς πρὶνεται στὰ 'μπερὶ τῆς στήθη,
γιατὶ 'ς τὸ τοῦ τῆς ἔρχεται, γιατί με μίος θυμάται,
πὼς τὸ μονάκριβο παιδί 'ς τὸ πλάι τῆς κοιμάται,
καὶ λάχταρὰ μὴν ἄξαγα με τὴ φωνὴ 'ξυπνήση,
κι' ἀντὶ τῆς μάνας τῆς, γοιὰ μ'προστά τὸν ἀντικρόβη!
'Πέσ' μᾶς», τῆς λέγε, κι' οἱ μισοὶ τὰ χέρια τῆς κρατᾶνε,
κι' οἱ ἄλλοι μέσ' τὸ φτωχικὸ τοὺς θησαυροὺς ζητᾶνε...
Σπάζου, ξεσχίζου καὶ πατοῦν ὅ,τι 'μπροστά τους τύχη

κι' ἀπὸ βλαστήμιας τοῦ σπιτιοῦ ἀντιβοῦν οἱ τοῖχοι!
«Τοὺς θησαυροὺς σου, ἄπιστη! ξαναφωρᾶζου πάλι,
ἀμὴν πῆση ἀπ' τὸ βρωμερὸ κορμί σου τὸ κεφάλι!»
«Δὲν ἔχω! μάρτυς μου ὁ Θεός! ἡ ἀραχλὴ τοὺς λέει,
ἐμε τυραννεῖτε ἀδικα!... κι' ἀργήνους ρά κλαίη...
Θεέ μου, ποῦ ψυχοποῦς τὴν πορμένη χήρα,
ἄχ, κάμε—μόνο ἐδὸ 'μπορεῖς—τὰ δάκρυά τῆς πλημμύρα,
καὶ πνίξε, πνίξε τὴν Τουρκιά με τ' ἄσπλαγγρα παιδιὰ τῆς!...
ὅπου φαρμάκι ἀπορίας βυζάινου 'ς τὴν καρδιά τῆς!
'Τὰ ψεύτικὰ σου δάκρυα παράτησε καὶ 'μίλα,
'αὐτὸ ἔρωσε τὸ θησαυρὸ, καταραμένη σκῆλα!»
καὶ σφίγγου, σφίγγου, τῆς φτωχῆς τὰ χέρια ἀλοῦρα.
Μὰ ἔσαν τὸ μάτι γύρισε καὶ τὰδε 'ματωμένα
'«Ὁχι, δὲν ἔχω θησαυρὸ, τοὺς ξαναλέει πάλι,
'ὄρκο σὰς κάνω 'ς τοῦ μικροῦ παιδιοῦ μου τὸ κεφάλι!»
'«Ἐχεις, φωνάζου, καὶ παιδί, μ' ἄργια λίκου μάτια,
'αἶ, τὸ παιδί τῆς ἄπιστης ρά κάνουε κομμάτια!!»
κι' ὀρμὸν κι' οἱ δέκα 'ς τὸ μωρὸ ποῦ ἔπρος τὸ κοιμίζει...
'«Ἀχ, ὅποιος εἶδε θάνα ζαρκάδι ρά ξεσχίξη,
καὶ τῆς καρδιάς του ρά ροφᾶ σιγὰ σιγὰ τὸ αἷμα,
θὰ τοῦση τὸ μισόβουστο, τῆς μαυρομάνας βλέμμα,
τὴν ὥρα ποῦδε τὰ θερὰ ρά τρέζου 'ς τὸ παιδί τῆς...
'Μή!» τοὺς φωνάζει καὶ κρατεῖ 'ς τὰ δόντια τῆ ψυχῆ τῆς,
'Μή τὸ μονάκριβο παιδί... ἄχ! ἔνα τῶχο ἔνα
ἀδ' αἶμ' ἀνθρώπου θέλετε, ρά, ρά σκοτώσ' ἔμένα!»
καὶ 'ς τοὺς γοιτιάδες σήκωσὲ κατὰ χλωμο κεφάλι!...
'«Ἐρχονται οἱ λίκου ἔρχονται 'ς τὸ θυμὰ τους καὶ πάλι
κι' ἐμπρός σὲ εἰκόνημα Χριστοῦ, ποῦ οἱ ἄνομοι λογιζου,
μὴ χριστιανὴ μ' ἀθήκοντο μαρτύριο βασανίζου,
ποῦ καὶ τοῦ Ἄδου ὁ ποιητῆς δὲν ἐπαρτάθη ἀκόμα,
μὴ τῆς ἀμαρτωλαῖς ψυχᾶς ποῦ κἀντοῦται 'ς τὸ χῶμα!
Μὲ τὴ φοβέρα τοῦ παιδιοῦ κάθε φωνὴ τῆς πρὶνον,
τὴν ρίχνου κάτω, ἄργια τὸ στόμα τῆς ἀνοίγου,
τραβοῦν ἀπ' τὰ σελάχια τους κι' οἱ δέκα τὰ χατζάρια,
ἄχ, καὶ σκοπίζου κατὰσπρα 'ς τὴ γῆ μαρμαριτάρια!!
Σκοποῦν 'ς τὴ γῆ τῆς δόουχης τὰ δόντια 'ματωμένα,
ἀπ' τοῦ Τυμίου μᾶς σταυροῦ κομμάτια τὸ καθένα!...
Τὴν βασανίζου κι' αὐτὴ μαρτυρικὰ σωμαίνει,
μαρτυρικὰ τὴν τυραννοῦν κι' ἐκείνη δὲν πεθαίνει!...
Μὰ τὴ στιγμή ποῦ ὁ τύραννος τὸ θυμὰ του σπαράζει,
μέσα 'ς τὴν κούρια τὸ παιδί δοντάκια δράκου βράζει!
δρακόδοθα, ποῦ ἔνα καιρὸ, μὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα,
θὰ κόψου τῆς Ἐλλάδος μᾶς τὴν ἀτιμὴ ἀλυσίδα!...
Γράζου, τσακίζου καὶ τραβοῦ τὰ δόντια τῆς ἀκόμα!
ἄχ κι' ὅταν ἔρ' ἀπόμεινε 'ς τὸ 'ματωμένο στόμα,
'καὶ τὸ παιδί τῆς ἄπιστης, φωνάζου, ρά πεθᾶνη!!
Μὲ τῶνα δόντ' ἡ δράκαινα τὴ φοίχη τῆς θαρραίνει,
ἀνδραιοῦεται, σηκώνεται, 'ς τὰ δυὸ τῆς πόδια στέκει,
Αἱ!!! ρά σὰς κάψη, ξεφωρεῖ, φωτιά κι' ἀστροπελέκι!
καὶ ξαναπέφτει ἀναλόθητη κι' αἵματοκυλισμένη...
.....
Καὶ ρά! βοῆ ἀπ' τὰ βαθιά τοῦ κάτον κάμου βγαίνει
καὶ 'ς τὴ βοῆ ἀντιλαλοῦν βουρᾶ, σπηλιάδες, λόγγοι...
Τὸ Μεσολόγγι καίγεται, βογγᾶ τὸ Μεσολόγγι!!

Δ'

Ξανθὸ παλληκαρόπουλο, πῶγει φωτιά 'ς τὰ στήθη,
καὶ ποῦ συχνὰ 'ς τὰ στήνορα με Τούρκους ἐχτυπήθη,
φορεῖ τὸ δόντι τῆς γρηᾶς, δετὸ σὲ δακτυλίδι,
μαρμαριτάρι ἀτιμῆτο, σ' ἀτιμῆτο στολίδι!...
Τέτοια δρακόδοθα ἔκοφαν, μὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα,
τῆς σκλαβωμένης μᾶς γενιάς τὴν ἄσπλαγγρα ἀλυσίδα!...
Δ. ΚΟΚΚΟΣ.

ΑΒΔΟΝ ΔΕ ΠΑΣ

ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΤΟΥ ΜΕΡΟΥΑΝ

Μετάφρασις ἐκ τῆς Καστιλιανῆς

ΠΡΟ Ν. Γ. ΜΑΥΡΑΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἴνος τῷ Θεῷ, τῷ Ὑψίστῳ καὶ Μόνῳ
πηγὴ τῆς σοφίας, δημιουργῷ καὶ ζωῇ παντὸς
ὅ,τι ὑπάρχει.

Δὲν ὑπάρχει ἄλλος θεὸς εἰμὴ ὁ Θεός. Μόνον
αὐτὸς εἶνε ἀπείρως μέγας. Ἐκίνησε τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς καὶ οἱ οὐρανοὶ ἐκοσμήθησαν δι'
ἀδάμαντων ἠνοιξε τὴν χεῖρα καὶ ἡ γῆ ἐκυ-
λινδήθη διὰ τοῦ κόσμου τῶν θαυμασίων· ἐ-
πεθύμησε νὰ ἀναπλασθῆ καὶ αἱ πεδιάδες ἐ-
νεδύθησαν διὰ σμαράγδων καὶ κυμάτων ἐ-
πληρώθη ὁ Ὠκεανός· ἠθέλησε νὰ δεῖξη τὴν
μεγαλοδορίαν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ
κατώκισε τὸν αἶρα ὑπὸ πτηνῶν, δι' ἰχθύων
τὰ ὕδατα καὶ διεσκόρπισεν ἐπὶ τῶν ὀρέων
χρυσὸν καὶ ἀπειρίαν πολυτίμων μετᾶλλων.
Δόξα τῷ Θεῷ τῶν ἀληθῶν πιστῶν, πρὸς ὃν
ἡ αὐγὴ μειδιᾷ, ἡ ἀήδων ψάλλει καὶ τὰ ἄνθη
προσφέρουσι τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἀρωμάτων
αὐτῶν.

Γεγραμμένον ὑπῆρχεν εἰς τὸ μέγα τῆς Βί-
βλου βιβλίον, ὅτι αἱ λευκαὶ παρθένου τῆς
Ἐδέμ θὰ ἐπηγούρουν ἐπὶ τῶν ἡδῶν ὑπῶν
τοῦ ἔρῶντος ποιητοῦ Ἄδεν—Ἀμάρ—Γου-
σοῦφ—μπέν—Χαροῦμ—μπέν—Ἀραμειδί,
μετὰ τῆς ὠραίας Χαλεβάς, τῆς μετὸς κυ-
ανοῦς ὀφθαλμοῦς ὡς τὸν οὐρανὸν νυκτὸς δια-
στέρου καὶ κόμην ξανθὴν ὡς ὁ χρυσός, τὴν
ἀπαράμιλλον παρθένου, τῆς ὁποίας τὸν χα-
ρίεντα λαίμον ἐφθόνον οἱ κύκνοι, καὶ τὸ βα-
δινὸν ἀνάστημα ἐξέπληττε τοὺς φοίνικας.

Ἄξια οὕτως νὰ διατηρηθῆ μέχρι τῆς πλείον
ἀπομεικρομένης τῶν μεταγενεστέρων γε-
νεῶν τῆς ιστορίας τῶν ἐρώτων ἐκείνων, Ἄ-
δελ—μπέν—Σααδ—Θοβαίρ, ὁ βαβελί—
Θολαϊτάνος (μυθιστοριογράφος αὐτόχθων ἐκ
Τολδαίου) συνέθεσεν ἐν Μεδίνᾳ Μαχεροῖθ (Μα-
δρίτη) τὸ βιβλίον τοῦ Ἀστῆρος τοῦ Μερουάν,
τοῦ ὁποίου τὰ σπάνια συμβεβηκότα τῷ δι-
ηγηθῆσαν αἱ νύμφαι τῆς Κόρδοβας (Κόρ-
δοβα) κατὰ τὰς γαλινηοῦς νύκτας τοῦ θέρου
ὑπὸ τὸ μυστηριώδες φῶς τῆς σελήνης.

Γράφον αὐτὸ ἐξέπειμην ὁ ποιητῆς ἐρω-
τικῶς στεναγμοῦς εἰς τὸν ἄνεμον καὶ διε-
σκέδαζε κατὰ τι τὴν μελαγχολίαν· ὑμεῖς δὲ
ἀναγινώσκοντες αὐτὸ θὰ δυνήθητε νὰ δια-
σκεδάσατε τὴν ἀργίαν σας, ἀναπολοῦντες τὰ
οὐράνια οὐρῆ, τῶν ὁποίων οἱ λόγοι ἐκπλήτ-
τουσα τὴν ψυχὴν καὶ τὰ φιλήματα ἀποκοι-
μίζουσι τὰς αἰσθήσεις.

Ὁ ἠλεκτρος τῆς Ἐδέμ εὐδιάζει τὰ φύλ-
λα ταῦτα, δι' ὑμᾶς ἰδίως γεγραμμένα, εὐ-
δαίμονες δούλοι τοῦ ἔρωτος. Ἀναγνώσατε
αὐτὰ, καὶ ἂν ἡ ἀνάγνωσις των σὰς εὐχαρι-
στήση δεθήσῃ τοῦ Ἐπιεικοῦς καὶ Εὐσπλαγγ-
χου Θεοῦ νὰ παραχωρήσῃ πρὸς ἐκείνον, ὅστις
τὰ ἔγραψε γυναικα ἀγαθὴν ὡς τὴν καρδίαν
τοῦ δικαίου, ὠραίαν ὡς τὴν αὐγὴν, τρυφε-

ρὰν ὡς τὴν τρυγόνα, ἀγνήν ὡς τὸ μεδίαμα
τοῦ νηπιου.

Βίρηνη καὶ εὐδαιμονία ἐν παντὶ εἰς ὅσους
ἠέλων ἀναγνώσει τὴν διήγησιν καὶ αἶνος τῷ
Θεῷ, τῷ Ὑψίστῳ καὶ Μόνῳ, πηγὴ τῆς σο-
φίας, δημιουργῷ καὶ ζωῇ παντὸς, τι ὑπάρχει.

II

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

A'

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ
πρίγκητος Ἀλακίμ—μπέν—Ἀβερραχμάν
—μπέν—Μωχαμμέδ—μπέν—Ἀβδαλλάχ
(ὁ Θεὸς ἔστω μετ' αὐτοῦ), κατ' ἐκείνας τὰς
εὐτυχεῖς ἡμέρας, καθ' ἃς τὸ πνεῦμα τῶν χι-
λίων γλωσσῶν εἶχε καθ' ὅλην τὴν γῆν ἐξα-
πλώσει τὴν φήμην τοῦ ὀνόματος τῆς ἐνδό-
ξου Κόρδοβας, ὑπῆρχε πρὸς τὸ μέρος τοῦ
ἄλ—σοῦφ (ὁ βορρᾶς) τοῦ Ἀγβάλ—Ἀλ-
βορανοῦς (Σιέρρα—Μορένα) σπήλαιον κε-
κρυμμένον ἀπὸ τὰς ὄψεις τῶν ἀνθρώπων
ὑπὸ τῶν φύλλων τῶν συκμορεῶν, τῶν ἀ-
γρίων συκῶν καὶ τῶν μύρτων, ἀτινα τὸ πε-
ρικύκλουν.

Κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας ὑψηλοῦ βρά-
χου τοῦ ὁποίου τὸ μέτωπον ἠσπάζοντο τὰ
νέφη, ἐφύλαττον τὴν εἴσοδον αὐτοῦ τὰ μυ-
στήρια.

Καὶ τὸ θνομά του φερόμενον ἐπὶ τῶν πτε-
ρύγων τοῦ ἀνέμου, ἐπλήρου τὸ διάστημα
ἀπάσης τῆς χώρας.

Πρὸ αἰῶνων ἀνθρώπινος ποὺς δὲν εἶχε
πατήσει ἐκείνον τὸν περίβολον.

Ἡ δὲ μυστηριώδης σιγή του, ὁμοία πρὸς
τὴν τῶν τάφων, διεκόπητο μόνον ὑπὸ τοῦ
ἔσματος τῆς ἀηδονίας κατὰ τὰς γλυκεῖας νύ-
κτας τῆς ἀνοιξίως, τοῦ τρυσημοῦ τῆς τρυ-
γόνος κατὰ τὰς θερμὰς ἐσπέρας τοῦ θέρου,
ἢ τῆς βοῆς τοῦ χειμερινοῦ ἀνέμου, ὅστις
συνταράσσων τὰ ἄγρια φυτὰ, ἐσύριττε με
θρηνώδεις στεναγμοὺς διὰ μέσου τῶν ρωγ-
μῶν τῶν βράχων.

Ἐφημίζετο, ὅτι κατώκει ἐκεῖνο τὸ σπή-
λαιον μάγος, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ ἴπτατο ἀ-
διακόπως ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔσματος τοῦ ἀ-
λέκτορος μέχρι τοῦ φωτὸς τῆς αὐγῆς περὶ
τοῦ ὑψηλοῦ βράχου.

Καὶ δὲν ἔλλειπον τινές, οἵτινες ἐθεβαίου
ὅτι ἦτο τὸ σπήλαιον αὐτοῦ τοῦ Ἐβ.ΙΙ. (!)
Αὐτὸ ἦτο τὸ σπήλαιον ἐν τῷ ὁποίῳ διέ-
μενε τὸ πνεῦμα τοῦ Σαουλγαλιπ, γνωστὸν
ἐν Κόρδοβα ὑπὸ τὸ ὄνομα τὸ Σπήλαιον τοῦ
Μάγου.

B'

Ὠραίαν τινὰ ἐσπέραν τοῦ φθινοπώρου,

(!) Ὁ διάβολος. Τέσσαρες εἰσὶ, κατὰ τοὺς Τούρκους
ἀσκητὰς οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς· Ἐδλῆς (διάβολος), δου-
νιὰ (κόσμος, νῆψο (ἐπιθυμία), καὶ χεβὰ (ἔρωσι).

κατὰ τὴν ὠραν τῆς ἀλαχ (!) ἐφάνη ἐπὶ
τῶν ὑπερειῶν τῆς Σιέρρας—Μορένας ἴπ-
πος, ὅστις, πιεζόμενος ἰσχυρῶς κατὰ τὰ
πλευρὰ ὑπὸ τοῦ σκληροῦ σιδήρου τῶν πτε-
ριστήρων τοῦ ἄραβος κυρίου του, προὐχῶρι
ταχὺς ὡς ἡ καταγίς, πηδῶν βράχους καὶ
πετρομάτα ὅπως φθάση εἰς τὴν εἴσοδον
τοῦ σπηλαίου.

Μὲ ἀπνηδυμένην τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὸ
μέτωπον χύον θαλάσσης ἰδρώτος, ἀφιπ-
πευσεν ὁ ἄραψ, προσέδενεν ἀπὸ μίαις τῶν
συκῶν τὸν ἴππον, ἔσυρε τὸν γιαταγανίου, καὶ
ἀποχωρίζων δι' αὐτοῦ τοὺς ἀκανθάδες θα-
μνοὺς οἵτινες ἀπέκρυπτον τὴν θύραν τοῦ
σπηλαίου, ἐκτύπησεν ἐπ' αὐτῆς τρία κτυ-
πήματα, ἀτινα ἐπανάλαβε πενθίμως ἔσωθεν ἡ
ἠχὸς τοῦ μυστηριώδους ἀντροῦ.

Παρήλλον στιγμιαίως τινές.
Ἀνυπόμονος ὁ Μουσουλμάνος ἐδράττετο
ἐκ νέου τοῦ γιαταγανίου, ὅπως ἐπαναλάβῃ
τὰ κτυπήματα, ὅτε ἐπλήξαν τὴν ἀκοὴν του
τὰ βήματα προσώπου πλησιάζοντος.

Ἦνοιξεν ἡ θύρα διὰ τριγυροῦ τρομακτι-
κοῦ καὶ ἐνεφανίσθη μετ' ἐκείνην ἄνθρωπος ἐκ σι-
δήρου εἰς τὴν χεῖρα, φωτὸς κυανοῦ καὶ μυ-
στηριώδους, μαύρος Αἰθίοψ, ὅστις, χωρὶς νὰ
συσσάσῃ τὰ χεῖλῆ, ἀφῆκε τὸν Ἄραβα νὰ
διέλθῃ, ἐπανάειλεσε, καὶ διὰ κινήματος ἐμ-
φαντικοῦ τῆς κεφαλῆς ὑπέδειξε τῷ Μου-
σουλμάνῳ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ἦπῃκουσεν οὗτος, καὶ ἀμόφτερος ἤρχι-
σαν νὰ βαδίζουσι διὰ μέσου στενοῦ καὶ σκο-
τεινοῦ διαδρόμου· κατῆλθον κλιμακὰ τινὰ
διήλθον βορβορώδη αὐλήν, εἰς τὸ βάθος τῆς
ὁποίας διεκρίνετο συγκεχυμένως στοὰς ἐκ τό-
ξων γεγλυμμένων, ὑποστηριζομένων ὑπὸ
τριῶν λεπτῶν στηλῶν ἐξ ἰσπίδος· πρὸ τῶν
ὁποίων σταθεῖς ὁ Αἰθίοψ, ἐξέβαλε νέαν κραυ-
γὴν καὶ ἡ θύρα τῆς στοᾶς ἠνοιξεν ἀφ' ἐ-
αυτῆς.

Ὁ μαῦρος ἐξηφανίσθη ὡς διὰ μαγείας.
Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἄραβος εἶδον μι-
κρὰν αἰθουσαν κυκλοτερώς περιβαλλομένην
ὑπὸ τοίχων χονδροειδῶν καὶ μελανωπῶν, κε-
καλυμμένων πανταχόθεν ὑπὸ σημείων καθ-
βαλιστικῶν ποικιλοχρόων καὶ χαρακτήρων
διαφόρων γεγλυμμένων.

Ἐδάφια τῆς Βίβλου ἀξαρὰς (!) τοῦ Κο-
ρανίου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐχουβά ἐπαναλαμ-

(!) Οἱ ἄραβες διαίροσι τὸν χρόνον διὰ τῶν ὠρῶν
τῶν προσηγῶν τῶν ἡ ἀθ α λ ἄ ε ς· οὕτω λέγουσιν· ὠρα
τῆς ἀ θ ο γ β δ ε· αὐγὴ· τῆς ἀ θ ο χ ἄ, = πλήρης ἡμέ-
ρα· τῆς ἀ θ ο χ ἄ ρ = μεσημέρια· τῆς ἀ λ α θ ἄ ρ = ἀπό-
γευμα· τῆς ἀ λ μ α γ ρ π, ὅστις τοῦ ἡλίου· τῆς ἀ λ α
ε μ α ἡ ἀ λ α χ ἄ = πρὸς τὸ νυκτῶνευ, εἴσοδος τῆς νυ-
κτός.

(!) Τὸ Κοράνιον διαίρεται εἰς 114 σοῦρας (κε-
φάλαια) λίαν ἀνόμοια ἕκαστον σοῦρα εἰς διάφορα χι-
δῆς (τμήματα) καὶ ταῦτα εἰς ἀριθμὸν τινὰ ἀ ξ ἄ ρ ἄ ς
(διαίρεσις μικροτέρη ἐκ δέκα στίχων)· ἀ λέ γ ῃ τ ἄ ε ἰ-
ναι ὁ στίχος τοῦ Κορανίου.

διαίρεσας τοὺς Αὐδοῦς εἰς δύο κλάσεις, ἠνάγκαζεν αὐτὰς ἢ μὲν νὰ παύσῃ νῆστις ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ δ' ἑτέρα ὅλην τὴν νύκτα, ὅπως αὐτὴ διασκηδάζηται ἢ ἀπελιτιστικὴ θέσις των. Ὁ Ἀθηναῖος ἐμπαίζει τὴν διήγησιν αὐτὴν. ὁ δὲ x. Gebelin θεωρεῖ τοὺς Αἰγυπτίους ἐφευρέτας τῶν χαρτίων. Οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἐπέτρεπον ἄλλας διασκηδάσεις ἐκτός τῆς ἐφασκίσεως τοῦ σώματος, μολοντοὶ οἱ κύβοι ἦσαν ἀρκούντως τοῦ σωματοῦ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ὀβιδίου. Ὁ Σενέκας λέγει ὅτι ὁ Αἰακὸς κατέδικασεν εἰς τὸν Ἄδην τὸν Αὐτοκράτορα Κλαύδιον νὰ παύσῃ αἰωνίως τοὺς κύβους διότι ἦτο ἐμπαθὴς παικτικῆς τούτων. Ὁ Τάκιτος λέγει ὅτι οἱ Γερμανοὶ τοσοῦτον ἦσαν ἐκδοτοὶ εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ὥστε ἐπαύον τὰ κτήματά των καὶ τὴν ἐλευθερίαν των ὑποτασσόμενοι ὡς δούλοι πρὸς τὸν κερδίσαντα· οἱ δὲ Κινεζοὶ ἐπαύον τὰς συζύγους των καὶ τὰς θυγατέρας των. Τινὲς ἱστοριογράφοι τῶν χαρτίων διίσχυρίζονται ὅτι ἦσαν ἀγνώστα πρὸ τοῦ 1392, ἀλλὰ σφάλονται, διότι ἡ Σύνοδος τῆς Οὐόρτσεστερ τῷ 1200 ἀπαγορεύει αὐτὰ πρὸς τοὺς κληρικούς· καὶ διότι χειρόγραφον Ἰταλικὸν τοῦ 1299 ὁμιλεῖ περὶ τῶν χαρτίων. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀπαγορεύθησαν τῷ 1387. Τὰ χαρτὰ ἐπῆρχον τῷ 1392 εἰς Γαλλίαν διότι ἀναφέρονται εἰς τὸ μυθιστόρημα Ρενάν ὁ κριβδηλοποιός. Οἱ Γερμανοὶ ὑποστήριζον ὅτι τὰ χαρτὰ εὐρέθησαν τῷ 1300 εἰς Γερμανίαν, ὁ Ἀββᾶς Ρίνε βεβαίως ὅτι εὐρέθησαν εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τὸν Νικόλαον Πικίνον, ὁ δὲ Ἀββᾶς Longuepie ὅτι ἐφευρέθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν πολλὰ ἔτη προηγουμένως.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Πᾶσιν ἐν γένει τοῖς φίλοις συνεργάταις, ἀνταποκριταῖς καὶ συνδρομηταῖς, ἰδιαίτερος δὲ τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰ

Ἰδιαίτερα γράμματα, οἵτινες ὑπὸ τὴν περιέργειαν ὑποκρίπτονται καὶ ἰδιαίτερον ἐνδιεφέρον ὑπὲρ ἡμῶν... ἐλπίζομεν, — πᾶσιν εὐχόμεθα τὸ νέον ἔτος ἐκπληρωτὴν τῶν πόθων των. — Περὶ ἐργῶν. Ἀπάντησις ἐδόθη ἐν τῷ Ψ' ἠφιδωτῷ. — Γ. Τ. σ. Πάτρως. Ἐλήθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Μεθ' ὅλην τὴν ἐπιμονὴν σας ὑποθέτομεν ὑμᾶς ἐκ τῶν καλητέρων φίλων. — Ε. Ε. Ἐπί τις. «Πάντες ἤθελον νὰ ἔχωσι πνεῦμα· ἀλλὰ πόσον εἶνε δυστυχὴς ὁ ἔχων μόνον πνεῦμα!» — Κ. Γ. Κ. Ἀστρός. Ὁ Ὀρίων, μνηστήρ τῶν Πλειάδων, ἐδίωκε τὰς μνηστῆτάς του. Ἦδη συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Αἱ Πλειάδες διώκουσι τὸν Ὀρίωνα! — Σ. Τ. Δ. Παζούς, Κ. Φ. Ἄρταν, Μ. α. ρ. Τ. Γαστούνην, Σ. Τ. Δ. Μήλων. Ἐλήθησαν. Ἐνεγράφησαν. — Τ. κ. Περὶ τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγέννων ἐγράψαμεν περίσῃ καὶ ἀρκετᾷ. Ἀναγνώσατέ-τα καὶ θὰ πεισθῆτε ὅτι αἱ σκέψεις σας εἶνε... ἀναμνήσεις! — Δ. Ε. Καβάλλαν. Ἐν τῷ προσεχῆ φάλλῳ πλείοστρα περὶ τοῦ «Ἀγῶνος Κάλλους». Ἐρχονται καθ' ἑκάστην φωτογραφαί, ἀλλὰ θ' ἀπαντήσωμεν δι' ὅλους ὁμοῦ. — Ἀντ. Βλ. Ἀνδρόν. Γεώργ. Τ. Ρόδου. Μιχ. Μ. Ν. Δομοκόν. Ἐνεγράφησαν ἱστάλησαν ἀποδείξεις· εὐχαριστοῦμεν. — Β. Β. Κωνσταντινουπόλιν. Ἐνεκα Ἰνφλουέντσας, ἤτις ἐνέσκηψεν ἀπρόσκλητος καὶ παρεῖλε τὰς χεῖρας τοῦ γραφεῖου. Εὐτυχῶς φεύγει. — Ἀλκ. Γ. Πότιον. Γλυκύτερον ἀσπασμόν καὶ δώρον ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτι δὲν γνωρίζομεν ἀπὸ τῶν πόθων ὄν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει τοῦ ἀποσταλέντος ἡμῖν Λερμοντῶν ἐγράψατε: «Μακρὰν τῆς πατρὶδος εὐρίσχομαι καὶ ἡ ψυχὴ μου τὴν Ἑλλάδα μου ποθεῖ!» Ἀντιπροσώπων ὁ αἰθηματικώτατος χαιρῆμοσ σας ὅλους τοὺς ἐν Ρωσίᾳ φίλους καὶ ἐνομίσαμεν πρὸς ἀτιμίην ὅτι τοὺς εἰδομέν ὅλους, γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους κινούντας πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἡ Ἰριγένεια

τὴν δεξιάν καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς σπογγίζοντάς τὸ δάκρυ τῆς ἐνιτερῆς. — Κ. Β. Σῦρον. Ἀκατάλληλον. — Π. Σ. καὶ Ε. Γ. Ἄργος. Μ. Χ. Κ. Κ. Πολιν. Ἐλήθησαν. ἐγκλίως. — Σ. Τ. ρ. Βόλον. Στέλλονται. Μυρίας εὐχάς. — Δ. Γ. Βόνιτσαν. Ἐλήθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. — Παρέργω. Γνωρίζετε ὅτι ὁ κόσμος εἶνε τὸ τελειότατον καὶ τὸ τακτικώτατον τῶν θεάτρων. Τὸ δῶμα καὶ ἡ κωμωδία, οὐδέποτε ἔχουσι διακοπὴν. — Κ. Β. Σ. Βόλον. Ναταί (Templarios) ἦσαν τάγμα ἰπποτῶν συσταθὲν τὸ 1118 καὶ ἀπελθὼν εἰς Ἱερουσαλήμ ὅπως προστατεύῃ τοὺς προσκυνητάς. Ἐπεκλήθη ὅτῳ ἐκ τῆς οἰκίσεως αὐτοῦ παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος. — Β. Β. Γ. Ὀθεῖον. Καὶ ὁ ἄγιος Νίκων καταλιπὼν γονεῖς καὶ πατέρα περιήρχετο διάφορα μέρη. βωῶν τὸ Μετανοεῖτε, ἐξ οὗ καὶ Νίκων ὁ Μετανοεῖτε ἀπεκλήθη. Παρὰ τὸς κατήγητος καὶ αὐτὰς εἰς τὴν Λακωνικὴν. ἔνθα ἐμόνασεν ἐν ἐκκλησίᾳ. ἦν αὐτὸς ἀνήγειρε καὶ ἔνθα ὑπάρχει ἤδη ναὸς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τιμώμενος. Μήπως εἴθε ἀπόγονός του; Ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀλλεπάλληλος Μετάνοιά σας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Α. Κόκκου: Οἱ Μαργαρίται, ἦτοι πάντα τὰ ἀνεκδότα αὐτοῦ ποιήματα μετὰ τῶν ἀμαρτῶν τῆς «Μαρούλας», τοῦ «Μετάρρηξ Ἀνδρέου» καὶ τῆς «Λύρας τοῦ Γέρω Νικόλα» Ἐπιμελεῖα Ἀλεξ. Φιλαδελφῶς.
 Byzantinisch — Deutsche Beziehung zur zeit der Ottonen, von Dr. B. A. Mystakides. — Βυζαντινῶν.

Πᾶς ἐγγραφόμενος νέος συνδρομητής, ἐπὶ τῷ ἀπαραβάτῳ ὄρω τῆς προπληρωμῆς, ἢ ἀνανεῶν τὴν συνδρομὴν του μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου, εἴτε δι' ἐμβάσματος τοῦ ἀντιτίμου, εἴτε δι' ἀποστολῆς πρὸς ἡμᾶς σημειώσεως ἐνδὸς τῶν γνωστῶν ἀνταποκριτῶν μας, ὅτι ἐπλήρωσεν αὐτῷ,

ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΔΩΡΕΑΝ

Ἡ τὴν Ἱστορίαν τῆς Μουσικῆς, τὸ μοναδικὸν παρ' ἡμῖν καὶ πλήρες ὄραιον εἰκόνων σύγγραμμα τοῦ Λακροῦ, κατὰ μετάφρασιν τῆς κ. Ἀθηνᾶς Σερεμέτη, οὐτινος ἡ ἀ' ἐκδοσις ἐξηνητάθη πρὸς ὄρ. 10 τὸ ἀντίτιμον. Ἡ θεωρεῖται ὡς προπληρώσας συνδρομητής εἰς τὸ ἀγγελλόμενον καὶ προσεχῶς ἐκδοτέμενον ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Ἀριάδνης Μ. Δαμβέργη σύγγραμμα

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΦΕΡΕΣΘΑΙ

ὄπερ, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματός του δηλοῦται, περιλαμβάνει ὅλους τοὺς κανόνας τῆς λεπτῆς ἀγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς οὐχὶ ἐξ ἀπλῆς μεταφράσεως τῶν ἐν ξένοις τόποις ἐπικρατουσῶν συνθητῶν τῆς ἐθιμοταξίας, ἀλλὰ ἐκ μελέτης καὶ συγκρίσεως καὶ ἐκλογῆς τῶν ἑλληνικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, συνδυαζομένων πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ πολιτισμοῦ ἐπιβαλλόμενα. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο θὰ ἐκδοθῇ εἰς 5 τεύχη, ὧν ἕκαστον θὰ τιμᾶται δραχμῆς. τὸ δὲ ἅλον ὄρ. 5. Οὕτω οἱ ἐγγραφόμενοι ἢ ἀνανεοῦντες τὴν συνδρομὴν των, λαμβάνουσιν ὀπίσω τὸ ἥμισυ αὐτῆς.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

- 1 Δίδω Ἀρχαιολογικὸν Λεξικὸν Ἐπιδ' μεταφρ. Σ. Τριβιτακίλου ἀντὶ Κληρονομικοῦ δικαιοῦ Κρασοῦ ἢ Ἐνοχικοῦ Καλλιά, ἐκδόσεως τελευταίας.
- 2 Δίδω Jahnes Ἀγγλογερμανικὸν Λεξικὸν (1873) δ. ἀντὶ Thibaut Diction. Français-Allemand et Allem-Français.
- 3 Δίδω Monatsbericht der König. preuss. Academie 1871—1881 καὶ Sitzungbericht der König preuss. Academie 1881—1888 ἀντὶ Conversations Lexikon Brockhaus τελευταίας ἐκδοσιν ἢ ὄρ. 200

- 4 Δίδω Scolla Graec. in Aristoph. Dübna δ. ἀντὶ Demostombe Traité de la minorité, tutelle etc. 6η ἐκδοσις.
- 5 Δίδω Bawlinson History of Herodotos v. I—IV ἀντὶ Gouget et Merger «Diction. du droit Commercial» 3edit. ἢ ἀντὶ ὄρ. 50.
- 6 Δίδω Ποστολάκα Α. Νομίσματα ἐν τῷ Ἑθνικῷ μουσεῖῳ ἢ Νικολαΐδου Ἰλιάδος Στρατηγικὴ διδασκαλῆ, ἀντὶ τῶν Ἀποφάσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ ἔτους 1854 ἢ 1850 ἢ 58 ἢ 60, ἢ 63, 64 ἢ 67.

- 7 Δίδω Κομμανούδη Σπ. Ἀστυκῆς Ἐπιγραφαῖ Ἐπιτομῆσις ἀντὶ Σχοῦτα Θέμις τόμον 8ον καὶ 9ον.
- 8 Δίδω Die vogel Gricchelands A. Lindermayer ἀντὶ ἐνὸς ἔτους τῶν ἀνωτέρω ἀποφάσεων τοῦ Ἀρ. Πάγου.
- 9 Δίδω Ἐφημ. Κυβερνήσεως 1833—36 ἢ 1854—56 ἢ 1858—60 ἀντὶ τῶν ἐτῶν 1843—46, 1873—75 77—80 καὶ 83, 84.